

ZAGROŻENIE BARSZCZEM SOSNOWSKIEGO

Urząd Gminy w Świerznie zamieszcza poniżej najważniejsze informacje dotyczące biologii, sposobów zwalczania oraz środków ostrożności w postępowaniu z roślinami należącymi do inwazyjnych gatunków **barszczy kaukaskich**.

ROZPOZNAWANIE

Kaukaskie barszcze to największe rośliny zielne na świecie. Zazwyczaj osiągną wysokości ok. 3 m, jednak potrafią dorastać do 4-5 m, a nawet i więcej. W pierwszym roku wyrastają jedynie rozłożyste rozety liściowe, w kolejnych latach rośliny wykształcają długie pędy kwiatowe. Barszcz Sosnowskiego i barszcz olbrzymi mają okrągłe, głęboko bruzdowane łodygi, o 3-6 międzywęźlach. Osiągają one u podstaw grubość ok 8-12 cm. Rozgałęziają się u góry. Puste wewnątrz.

Liście kaukaskich barszczy są bardzo duże (odziomkowe i dolne łodygowe trójlistkowe), dorastają do 2 m i więcej, przy czym blaszki liściowe osiągną rozmiar 1,2-1,5 metrów. Barszcz Sosnowskiego posiada liście odziomkowe słabiej podzielone o bardziej tępych odcinkach niż w przypadku barszczu olbrzymiego.

Barszcz Sosnowskiego i barszcz olbrzymi wykształcają po kilka – kilkanaście kwiatostanów. Ogromne wielkopromieniowe baldachy (największy na osi pędu głównego 30-75 cm i kilkadziesiąt mniejszych), złożone są na ogół z kilkadziesiątu baldaszków i wyglądem przypominają wielki parasol. Białe kwiaty wydzielają charakterystyczny zapach kumaryny.

Kaukaskie barszcze wytwarzają owoce postaci rozłupni. Rozpadają się one w chwili dojrzewania na dwie płaskie rozłupki w kolorze oliwkowym.

Zarówno barszcz Sosnowskiego, jak i barszcz olbrzymi posiadają silny i gruby korzeń palowy, który rozgałęzia się w górnej części. Pojedyncze korzenie mogą sięgać nawet do 2 m głębokości, a w główna ich masa znajduje się na głębokości 30 cm.

Na stronie internetowej www.barszcz.edu.pl, w zakładce *Jak odróżnić kaukaskie barszcze od innych roślin?* Zawarte są szczegółowe informacje ułatwiające zidentyfikowanie inwazyjnych barszczy.

DZIAŁANIE TOKSYCZNE

Barszcz Sosnowskiego (*Heracleum Sosnowskyi*) i barszcz Mantegazziego (*Heracleum mantegazzianum*), należące do inwazyjnych gatunków z rodziny baldaszkowatych, to jedne z najsilniej toksycznych roślin w Polsce. Ich sok zawiera szereg związków, w tym stwarzające poważne zagrożenie dla człowieka - furanokumaryny. W kontakcie z rośliną u ludzi dochodzi do zapaleń skóry (fotodermatoz), powstawania pęcherzy, zapalenia spojówek. Proces ten zachodzi szczególnie szybko gdy na skórę działają promienie ultrafioletowe (światło słoneczne). Furanokumaryny mogą wywoływać również uszkodzenia dróg oddechowych i oczu oraz powodować ból i zawroty głowy, ponieważ w sprzyjających warunkach atmosferycznych (upał, wilgoć), unoszą się w powietrzu. Najczęstszymi objawami poparzenia barszczem są zaczerwienienie i szczypanie skóry, po którym na skórze pojawiają się bąble naciekające płynem surowicznym a w ciężkich przypadkach trudno gojące się rany.

POSTĘPOWANIE PO KONTAKCIE Z BARSZCZEM

W razie podejrzenia kontaktu z barszczem Sosnowskiego, trzeba zmyć skórę bardzo dużą ilością letniej wody z mydłem. Koniecznie unikać słońca przez co najmniej 48 godzin. Jeśli pojawią się objawy oparzeń trzeba zasięgnąć porady lekarza.

W przypadku gdy parzący sok dostanie się do oczu, do czasu interwencji lekarskiej należy chronić je za okularami o jak najwyższym filtrze UV. Zarówno skórę, jak i oczy trzeba jak najszybciej dokładnie przemyć dużą ilością wody (w przypadku skóry – z mydłem).

OBOWIĄZKI WŁAŚCICIELI NIERUCHOMOŚCI

Wyjaśniamy, że w myśl przepisów art. 47 i 48 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (*Dz. U. z 2014 r. poz. 121 z późn. zm.*) drzewa i inne rośliny są częściami składowymi gruntu, na którym zostały zasadzone. Przepis art. 48 k.c. wyraża zasadę *superficies solo cedit*, tj. wszystko, co znajduje się na gruncie, jest jego częścią składową. W szczególności zaś chodzi o budynki i inne urządzenia trwale z gruntem związane, jak również drzewa i rośliny od chwili ich zasadzenia lub zasiania. Części składowe gruntu (w tym przypadku stanowiska barszczu Sosnowskiego) znajdujące się w granicach nieruchomości określonych w art. 143 k.c., stanowią wówczas własność właściciela gruntu. Stąd też obowiązek utrzymania zieleni we właściwym stanie oraz zapewnienie bezpieczeństwa osób i mienia spoczywa na posiadaczu nieruchomości.

METODY ZWALCZANIA

Barszcze kaukaskie, w optymalnych warunkach rosną jak rośliny dwuletnie i rozmnażają się wyłącznie z nasion, choć łatwo się regenerują w przypadku uszkodzenia (np. wykoszenia) części nadziemnych. Wiosną część nasion pozostaje w stanie spoczynku i kiełkuje w kolejnym roku (zdolność do kiełkowania zachowują przez kilka lat).

Metoda mechaniczna jest najprostszą metodą zwalczania rośliny. Najskuteczniejsze jest niszczenie jesienią roślin jednorocznych. Termin jesienny należy uznać za najlepszy, ponieważ w tym okresie najłatwiej jest rozpoznać ten gatunek po silnych, dorodnych rozetach. Niszczenie roślin może polegać na ręcznym (dłoni w rękawicach) usuwaniu przy pomocy motyk bądź też specjalistycznego sprzętu. Barszcz Sosnowskiego można także niszczyć mechanicznie w drugim roku wegetacji, gdy wyrastają pędy. Zabiegi te koniecznie należy wykonywać przed owocowaniem, a najkorzystniej tuż przed lub w trakcie kwitnienia. Najbardziej powszechną i skuteczną metodą jest jego wykaszanie. Na ogół w ciągu jednego sezonu, potrzebnych jest co najmniej od dwóch do czterech zabiegów wykaszania. Należy jednak wziąć pod uwagę fakt, że im wyżej koszone są rośliny, tym większe prawdopodobieństwo odrastania nowych baldachów na niższych piętach. Do tego zjawiska dochodzi masowo wówczas, gdy usuwane są tylko same baldachy. Ponadto koszenie sprawia, że rośliny barszczu „stają się” wieloletnie. Pozbawione możliwości wydania pędów generatywnych ciągle dążą do wydania kwiatostanu.

Całkowite wyeliminowanie roślin polega na ich „zmęczeniu”, czyli bardzo częstym koszeniu. W takiej sytuacji można przejść na walkę chemiczną, którą w określonych przypadkach można wykorzystać jako jedyną i podstawową metodę. Herbicydy, zawierające glifosat, nie są zalecane do bezpośredniego zwalczania barszczu, ale można z nich skorzystać, jako że są to środki nieselektywne, służące do zwalczania zbędnej roślinności. Roundup 360 SL, lub inne preparaty oparte na glifosacie zalecane są w dawkach 4,5 do 8 l/ha. Dawki niższe stosuje się podczas wiosny oraz późnym latem i jesienią na rośliny barszczu w fazie silnie rozwiniętych rozet. Dawki najwyższe zalecane są na dorosłe rośliny, które zaczynają wchodzić w okres spoczynku wegetacyjnego. Stosowanie środka Roundup 360 SL powoduje osłabienie siły kiełkowania nasion. Dlatego późne zabiegi nie tylko osłabiają lub niszczą wieloletnie rośliny barszczu, ale także osłabiają zdolność kiełkowania nasion. Dawki pośrednie, około 6l/ha, stosuje się na jednoroczne rośliny osłabione poprzednim zabiegiem. W miejscach, na których doszło do rozsiania się nasion barszczu, walkę należy zaplanować na 3-4 lata (zgodnie z żywotnością nasion). Zabiegi opryskiwania można wykonać w trzech terminach:

- wiosną do połowy maja, na siewki (do fazy rozety);
- wczesnym latem, od czerwca, w okresie wytwarzania pędów kwiatowych, do początku kwitnienia;
- późnym latem do jesieni gdy rośliny osiągną fazę dobrze rozwiniętej rozety (wysokość roślin od 15 do 35 cm);
- późnym latem do jesieni, na osobniki wieloletnie, gdy rośliny zaczynają gromadzić substancje pokarmowe w korzeniach.

Z uwagi na to, że barszcz jest rośliną wieloletnią, teren na którym stwierdzono jej wystąpienie należy objąć stałym monitoringiem i wykonywać zwalczanie prewencyjne.

UWAGA: Wszystkie osoby biorące udział w zwalczaniu barszczu Sosnowskiego bez względu na stosowaną metodę i wykonywaną pracę, muszą być dokładnie poinformowane o szkodliwości oraz toksycznych i parzących właściwościach tej rośliny, ponadto muszą być wyposażone w odpowiednie ubrania ochronne.